

SIMONA STĂNESCU, SORIN CACE (coord.),
Alt fel de ocupare: Cererea de economie socială în regiunile
de dezvoltare București-Ilfov și Sud-Est, București,
Editura Expert, 2011

Economia socială este un domeniu amplu dezbătut la nivelul politicilor Uniunii Europene, dar și în literatura de specialitate. Deși vizează un domeniu cu istorie îndelungată precum mișcarea cooperatistă, termenul de „*economie socială*” are o istorie relativ recentă în documentele oficiale, fiind menționat prima dată în anii 1980. Subiectul are astăzi o notorietate tot mai ridicată, rolul economiei sociale ajungând să fie considerat esențial în integrarea indivizilor pe piața muncii. Oferind servicii a căror cerere nu este acoperită adecvat de sectorul privat sau public, economia socială este considerată un factor important în rezolvarea problemelor economice și sociale. Treptat, economia socială a devenit un sector care generează multe locuri de muncă în Europa. Conform Comisiei Europene, există 2 milioane de întreprinderi de ES în uniune, iar acestea reprezintă 10% din totalul întreprinderilor europene, având angajate 11 milioane de persoane, care reprezintă 6% din totalul forței de muncă angajate la nivelul UE.

În România, economia socială a început să capete notorietate începând cu anul 2008, ca domeniu eligibil pentru finanțare din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane. Lucrarea prezentată în continuare, „*Alt fel de ocupare: Cererea de economie socială în regiunile de dezvoltare București-Ilfov și Sud-Est*” a apărut, de altfel, în cadrul unui astfel de proiect POSDRU.

Volumul analizează stadiul dezvoltării ES în România din perspectiva populației țintă, în special a grupurilor vulnerabile – femei, persoane de etnie romă și persoane cu dizabilități. Studiul este o culegere de analize pe date empirice sub forma unui raport de cercetare, pe modelul publicațiilor apărute în cadrul proiectelor cu finanțare FSE.

În *prima parte* cartea tratează problematica ocupării forței de muncă din perspectiva extinderii pieței unice europene în România și a incluziunii sociale ca principal motivator al dezvoltării economiei sociale. Este analizat rolul pe care îl poate juca antreprenoriatul social în facilitarea integrării grupurilor vulnerabile pe piața muncii.

Partea a doua analizează profilul pieței muncii în cele două regiuni de dezvoltare în care s-a desfășurat cercetarea. Factorii principali de diferențiere în statusul ocupațional sunt aceiași cu cei identificați în majoritatea cercetărilor anterioare întreprinse pe această temă: educație, vârstă, mediu de rezidență, gen. Femeile, persoanele cu nivel mai scăzut de educație, peste 50 de ani, din rural, de etnie romă au o probabilitate mai scăzută de a reuși pe piața muncii. Este confirmată de asemenea tendința de masculinizare a unor domenii (industria, construcțiile, apărarea și ordinea publică) și de feminizare a altora (servicii publice, învățământ, sănătate), discrepanța dintre sectorul public cu personal înalt calificat, ocupații cu studii superioare, dar salarii reduse și sectorul privat, cu personal mediu calificat și salarii mai mari. Sunt prezentate de asemenea caracteristicile populației neocupate în cele două regiuni de dezvoltare, identificându-se diferențe notabile. Dacă în Regiunea București-Ilfov persoanele fără loc de muncă sunt puține, au educație medie și provin mai ales din domeniul serviciilor și comerțului, în regiunea Sud-Est este identificat un șomaj mai ridicat și de tip structural, datorat slabei calificări, majoritatea celor fără loc de muncă având un nivel de educație scăzut.

A treia parte a lucrării analizează potențialul implicării grupurilor vulnerabile în domeniul economiei sociale – cazul special al femeilor, romilor și persoanelor cu dizabilități. Este evidențiată nevoia de accesare de către aceste grupuri a entităților economiei sociale. Pentru femei, autorii au propus ca activitatea de economie socială să răspundă dificultăților lor de a armoniza participarea pe piața muncii cu solicitările vieții personale printr-o ofertă de servicii specializate pentru creșterea și îngrijirea copiilor, activități domestice sau îngrijirea bolnavilor. Pentru romi, se consideră că ES poate fi un instrument util în lupta împotriva sărăciei și integrarea pe piața muncii, argumentele fiind solidaritatea specifică din comunitățile de romi și existența unor meserii tradiționale care pot fi revigorate. Și pentru persoanele cu dizabilități, ES poate reprezenta o soluție, având în vedere slaba lor participare pe piața muncii, calificarea scăzută și serviciile de suport insuficient dezvoltate.

Complementar, este prezentată și percepția populației privind categoriile defavorizate ce ar trebui ajutate. Este evidențiat un suport larg al populației pentru grupurile vulnerabile, mai puțin în cazul populației de romi. Majoritatea sunt de acord cu ajutorarea copiilor orfani sau abandonati și a persoanelor cu dizabilități, dar și a șomerilor, familiilor sărace, persoanelor fără locuință, vârstnicilor. Populația este însă mai degrabă reticentă la sprijinirea romilor și în secundar, a familiilor cu mulți copii.

Studiul conchide că piața muncii din cele două regiuni de dezvoltare analizate se caracterizează prin inegalități și acțiuni de discriminare care afectează mai multe categorii de populație și în special populația romă, care se confruntă în cea mai mare măsură cu aceste probleme.

Lucrarea este mai degrabă un raport de cercetare, care prezintă date empirice utile cu precădere factorilor decizionali la nivel comunitar. Rezultatele prezentate în volum pot constitui un punct de plecare pentru proiectarea și implementarea unor măsuri specifice locale în vederea creșterii ocupării și inserției profesionale a grupurilor defavorizate prin entitățile de ES.

Raluca Popescu